

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Gdańsk, dnia 03.08.2021 r.

Poz. 3012

ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W GDAŃSKU

z dnia 15 lipca 2021 r.

w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Cisy nad Czerską Strugą”

Na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Cisy nad Czerską Strugą”, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. 1. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie populacji cisa pospolitego *Taxus baccata* oraz renaturyzacja fitocenoz grądu subatlantyckiego *Stellario-Carpinetum* i kwaśnej dąbrowy typu pomorskiego *Fago-Quercetum*.

2. Przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu, o którym mowa w ust. 1, są:

- 1) zachowanie naturalnego stanowiska cisa;
- 2) obniżony stan zdrowotny cisów oraz niewystarczające naturalne odnowienie cisa;
- 3) niewłaściwe warunki ekologiczne dla cisa, konieczność realizacji działań z zakresu ochrony czynnej dla ich poprawy;
- 4) znaczny wiek drzewostanów ekosystemów leśnych;
- 5) obecność gatunków obcych siedliskowo w drzewostanach rezerwatu;
- 6) nieznaczna antropopresja;
- 7) położenie rezerwatu w obrębie obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie PLB 220009.

§ 3. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§ 4. Identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków określa załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 5. 1. Działania ochronne na obszarze ochrony czynnej, z podaniem rodzaju, zakresu oraz lokalizacji tych działań określa załącznik nr 2 do zarządzenia.

2. Lokalizację działań ochronnych wskazuje załącznik nr 3 do zarządzenia.

§ 6. 1. Określa się ustalenia do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czersk, do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych.

1) W otulinie rezerwatu:

- a) utrzymać dotychczasowy sposób użytkowania gruntów (lasy, użytki zielone i nieużytki),

- b) nie wprowadzać obiektów budowlanych za wyjątkiem obiektów służących gospodarce leśnej lub ochronie przyrody,
  - c) zachować lokalny charakter drogi leśnej przecinającej rezerwat (bez zmiany rodzaju nawierzchni i innych jej parametrów);
- 2) w strefie do 500 m od granicy rezerwatu nie lokalizować obiektów budowlanych, które mogłyby spowodować wzrost antropopresji, takich jak kempingi, pola biwakowe, parki rozrywki, przystanie kajakowe itp.

§ 7. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
w Gdańsku

Radosław Iwiński

Załącznik nr 1 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku
z dnia 15 lipca 2021 r.

Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków.

Lp.	Identyfikacja zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
Zagrożenia istniejące wewnętrzne		
1.	Zbyt duże zwarcie we wszystkich warstwach drzewostanów powodujące znaczne zacinienie, a w konsekwencji obumieranie starszych osobników cisa i zamieranie siewek.	Polepszenie warunków świetlnych dla cisa poprzez stopniowe usuwanie lub obrączkowanie starszych drzew oraz usuwanie podrostu, podszytu i nalotu gatunków drzew i krzewów konkurencyjnych dla cisa.
2.	Konkurencyjne oddziaływanie wysokich bylin, młodych osobników drzew i krzewów na wprowadzone do rezerwatu sadzonki cisa.	Zabiegi pielęgnacyjne polegające na usuwaniu gatunków konkurencyjnych dla cisa (zielnych oraz odrośli i samosiewów drzew i krzewów).
3.	Pinetyzacja fitocenoz kwaśnej dąbrowy <i>Fago-Quercetum</i> spowodowana wprowadzeniem drzew o niewłaściwym składzie gatunkowym (sosny z domieszką świerka) oraz zniekształcenie pozostałych fitocenoz leśnych spowodowane obecnością świerka.	1) Usunięcie świerka z fitocenoz <i>Fago-Quercetum</i> ; 2) wprowadzenie sadzonek dębu bezszypułkowego, buka i cisa w luki powstałe po usunięciu świerka w obrębie fitocenoz <i>Fago-Quercetum</i> ; 3) stopniowe usuwanie świerka w obrębie pozostałych fitocenoz.
4.	Zniekształcenie fitocenoz na skutek ekspansji czeremchy amerykańskiej <i>Padus serotina</i> .	1) Usunięcie czeremchy z rezerwatu; 2) eliminacja czeremchy z otuliny rezerwatu (zgodnie ze wskazaniami zawartymi w zał. 2 ust. 5).
Zagrożenia istniejące zewnętrzne		
5.	Zgryzanie cisów przez zwierzyinę płową i zajęce.	1) Utrzymanie sprawnego ogrodzenia południowej części rezerwatu; w przypadku konieczności – ogradzanie pojedynczych osobników lub ich grup wewnątrz rezerwatu; 2) utrzymanie ogrodzenia wokół powierzchni, na których nasadzono cisa; 3) wyгородzenie fragmentów północnej części rezerwatu – w sąsiedztwie starych cisów lub wokół nowych powierzchni nasadzeń cisa.
Zagrożenia potencjalne wewnętrzne		
6.	Zbyt gwałtowna lub znaczna zmiana oświetlenia cisów na skutek działań ochronnych lub czynników naturalnych (wiatrołomy, zamieranie drzew).	1) Wykonywanie działań ochronnych stopniowo, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb poszczególnych osobników cisa; 2) usuwanie obumierających drzew lub konarów stwarzających zagrożenie dla cisów.
7.	Płoszenie ptaków lub utrata miejsc lęgowych na skutek działań ochronnych służących	1) Wykonywanie działań ochronnych w rezerwacie oraz prac gospodarczych w jego otulinie poza

	ochronie cisa w rezerwacie lub działań gospodarczych w otulinie rezerwatu.	okresem lęgowym ptaków obejmującego okres 1 III-31 VII; 2) pozostawienie drzew dziuplastych.
Zagrożenia potencjalne zewnętrzne		
8.	Prace melioracyjne na łąkach otaczających rezerwat mogące obniżyć poziom wód gruntowych w rezerwacie i pogorszyć warunki ekologiczne dla cisa.	Zachowanie naturalnego charakteru cieku (Czerskiej Strugi) przepływającego przez łąki otaczające rezerwat (bez pogłębiania dna cieku oraz odnawiania rowów drenujących łąki na dnie doliny).
9.	Antropopresja: możliwe niszczenie młodych osobników cisa i innych roślin podczas zwiedzania rezerwatu, zaśmiecanie, płoszenie zwierząt, niszczenie infrastruktury służącej udostępnieniu rezerwatu. Nasilenie antropopresji w przypadku zmiany sposobu użytkowania otuliny rezerwatu (zabudowa, przebudowa drogi w sposób generujący większy ruch itp.) lub lokalizacji infrastruktury o charakterze rekreacyjnym w jego otoczeniu.	1) Utrzymanie oznaczenia szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego; 2) utrzymanie tablic informacyjno-edukacyjnych; 3) utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania otuliny rezerwatu (lasów, użytków zielonych i nieużytków) wolnej od elementów infrastruktury niesłużącej gospodarce leśnej lub ochronie przyrody (z dopuszczeniem istniejącego mostu na Czerskiej Strudze); 4) zachowanie lokalnego charakteru drogi leśnej przecinającej rezerwat (bez zmiany rodzaju nawierzchni i innych jej parametrów); 5) w strefie do 500 m od granicy rezerwatu nielokalizowanie zabudowy, która mogłaby spowodować wzrost antropopresji.
10.	Rębnie na obszarze graniczącym z rezerwatem zmieniające warunki ekologiczne w rezerwacie.	W otulinie rezerwatu realizacja gospodarki leśnej poprzez rębnie złożone z wydłużonym okresem odnowienia.

Załącznik nr 2 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku
z dnia 15 lipca 2021 r.

Działania ochronne na obszarze ochrony czynnej, z podaniem rodzaju, zakresu oraz lokalizacji tych działań.

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar zadań ochronnych	Lokalizacja zadań ochronnych ¹⁾
1.	Usuwanie drzew i krzewów gatunków konkurencyjnych dla cisa – z runa, podszytu oraz drzewostanu.	Na powierzchni całego rezerwatu – 16,70 ha. Prace wykonywać w kilku etapach, po określeniu indywidualnych potrzeb poszczególnych osobników cisa. Podczas usuwania drzew konkurencyjnych dla cisa usuwać w pierwszej kolejności gatunki iglaste. Nie usuwać drzew dziuplastych. Nie powodować zbyt gwałtownego odsłonięcia cisów, tj. radykalnych zmian w dostępie światła. W przypadku takiego zagrożenia usuwać pojedyncze konary drzew zacierniających cisa, usunięcie całego drzewa rozłożyć na kilka etapów. W południowej części rezerwatu pozostawić w miejscach nie kolidujących z cisami (również młodymi osobnikami) około 10 % wycinanych drzew liściastych – jako siedlisko dla organizmów zasiedlających martwe drewno, pozostałą biomasę usunąć z rezerwatu. W północnej części rezerwatu pozostawić wszystkie wycinane drzewa liściaste. Biomasę wynosić lub, w miejscach nie zagrażających cisom, wywozić przy użyciu sprzętu nie niszczącego podłoża, np. na gąsienicach o wąskim rozstawie osi lub o wysokim zawieszeniu (np. forwarder). Prace wykonywać poza sezonem lęgowym ptaków (obejmującym okres 1 III-31 VII).	Na terenie całego rezerwatu - oddziały: 31 g, h, i, l, 32 c, d, f; biochory: 1-18.
2.	Zabiegi pielęgnacyjne na powierzchniach, na których zostały wprowadzone sadzonki cisa.	Na powierzchni 0,64 ha; usuwanie bylin, drzew i krzewów konkurencyjnych dla nasadzonych cisów. Prace wykonywać ręcznie, w okresie VI-IX, biomasę usunąć poza rezerwat.	Część oddz. 31 g, biochory: 16 i 17.
3.	Usunięcie świerka.	1) Usunięcie świerka ze wszystkich warstw drzewostanu z fitocenz kwasnej dąbrowy <i>Fago-Quercetum</i> (ok. 600 m ³). Prace wykonać w 2-4 nawrotach (co 3-4 lata); 2) stopniowe usuwanie świerka z pozostałych fitocenz leśnych. W pierwszej kolejności usuwać świerki zagrażające cisom oraz rosące przy drodze, udostępnionym szlaku i ogrodzeniu rezerwatu;	1) Oddziały: 31 g (część), l; biochory: 9, 10, 11, 15; 2) oddziały: 31 h, i, g (część), 32 c, d, f; biochory:

¹⁾ Oddziały leśne wg PUL dla Nadleśnictwa Woziwoda na lata 2018-2027.

		<p>3) wycięte świerki usuwać z terenu rezerwatu (w całości). Biomasa wynosić lub, w miejscach nie zagrażających cisom, wywozić przy użyciu sprzętu nie niszczącego podłoża, np. na gąsienicach o wąskim rozstawie osi lub o wysokim zawieszeniu (np. forwarder);</p> <p>4) prace wykonywać poza sezonem lęgowym ptaków (obejmującym okres 1 III-31 VII).</p>	1-8, 12-14, 16-18.
4.	Wprowadzenie sadzonek dębu bezszypułkowego, buka i cisa w luki powstałe po usunięciu świerka w płatach kwaśnej dąbrowy.	<p>1) Wprowadzić sadzonki w luki o powierzchni większej niż 10 a w zagęszczeniu około 3000 szt./1 ha;</p> <p>2) po posadzeniu cisa koniecznie ogrodzić całą powierzchnię, na której on występuje;</p> <p>3) w kolejnych latach po posadzeniu wykonywać zabiegi pielęgnacyjne ograniczające konkurencję ze strony bylin i innych drzew i krzewów.</p>	<p>Luki po usunięciu świerka w oddziałach: 31 g (część), I; biochory: 9, 15.</p>
5.	Usunięcie czeremchy amerykańskiej <i>Padus serotina</i> .	<p>Na powierzchni całego rezerwatu – 16,70 ha. Młode osobniki wrywać wraz z fragmentem systemu korzeniowego.</p> <p>Do usuwania starszych osobników można stosować różne metody wskazane dla eliminacji tego gatunku, np. karczowanie razem z systemem korzeniowym, ścinanie wysokie (np. na wysokości ok. 1 m), wycinanie razem z szypką korzeniową – w zależności od efektywności metody.</p> <p>W kolejnych latach usuwać odrośla i samosiewy - aż do eliminacji tego gatunku.</p> <p>Prace wykonać poza sezonem lęgowym ptaków (obejmującym okres 1 III-31 VII).</p>	Cały rezerwat.
6.	Utrzymanie infrastruktury służącej udostępnieniu rezerwatu i ograniczeniu antropopresji.	<p>1) Oznaczenie szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego²⁾ symbolami na drzewach (malowanymi farbą) na długości ok. 500 m;</p> <p>2) utrzymanie tablic informacyjno-edukacyjnych;</p> <p>3) dla zachowania bezpieczeństwa osób zwiedzających rezerwat dopuszcza się wycięcie pojedynczych drzew rosnących przy szlaku (z pozostawieniem ich w rezerwacie, za wyjątkiem świerka);</p> <p>4) w przypadku stwierdzenia nadmiernego zamierania drzew przy szlaku (spowodowanego wiekiem drzewostanu lub innymi czynnikami), dopuszcza się stałe lub okresowe zamknięcie szlaku lub zmianę jego przebiegu³⁾.</p>	<p>Oddział: 32 d, f; biochory: 4, 5, 18.</p>

²⁾ Szlak został wyznaczony na mocy zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 20 czerwca 2017 r. w sprawie wyznaczenia szlaków udostępnionych dla ruchu pieszego i rowerowego oraz wskazania drogi dla ruchu pojazdów w rezerwacie przyrody „Cisy nad Czerską Strugą”.

³⁾ Zamknięcie szlaku lub zmiana jego przebiegu, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o ochronie przyrody, następuje na mocy zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

7.	Utrzymanie szczelnego ogrodzenia otaczającego części rezerwatu, w których występuje cis.	Utrzymanie, w razie potrzeby remont lub powiększenie ogrodzenia chroniącego cisy przed zwierzyną (siatka o wysokości min. 180 cm rozpięta na słupach i wkopana ok. 20 cm w grunt oraz brama): 1) utrzymanie sprawnego ogrodzenia południowej części rezerwatu; w przypadku konieczności – ogradzanie pojedynczych osobników lub ich grup wewnątrz rezerwatu; 2) utrzymanie ogrodzenia wokół powierzchni, na których nasadzono cisa; 3) wygrodenie fragmentów północnej części rezerwatu – w sąsiedztwie starych cisów lub wokół nowych powierzchni nasadzeń cisa – wg potrzeb.	Ogrodzone części rezerwatu: 1) oddziały: 32 d, f, biochory: 2-6, 18; 2) część oddz. 31 g; biochory: 16, 17; 3) oddziały: 31 g, h, i, l; pozostałe biochory.
8.	Monitoring populacji cisa oraz efektów wykonywanych działań ochronnych.	1) Utrzymywanie istniejącej numeracji cisów, uzupełnianie w miarę potrzeb brakujących numerów; 2) ocena stanu zdrowotnego wszystkich cisów (powyżej 1,5 m wysokości) oraz zagrożeń – po 10 latach obowiązywania planu.	Cały rezerwat.

Załącznik nr 3 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku
z dnia 15 lipca 2021 r.

Lokalizacja działań ochronnych.

